

★ ★ ★

תגובה נוספת בענין גר שאינו מקיים מצוות

בתגובתו בגליון תמוז תשע"א (נא, ד) עמ' 92 ביקש ממני הרב אליעזר וייל להביא תימוכין לדבריי בגליון שלפניו (ניסן תשע"א [נא, ג] עמ' 104) "שרבני וראשי מערך הגיור עצמו מעידים שרובם הגדול של המתגיירים כל קבלתם מן השפה ולחוץ" - מכיון שלדעתו זה אינו נכון כלל. לכן טרחת ומצאתי הוכחות מפורשות לטענתי:
א. ציטוט מתוך דברי הרב דוד סתיו, רב היישוב שוהם, מתמלול דברים שאמר במכון הישראלי לדמוקרטיה בכ"ב סיון תשס"ח; הרב דוד סתיו עבד יד ביד עם ראש מערך

23 הרב פילבר, גאולת ישראל, עמ' 42.

24 שם, עמ' 40-41.

25 ראו ע"כ למשל בתוך: הרב ערן טמיר, בנתיבי הגאולה, בית אל תשנ"ו, עמ' 97-101.

26 כפי הערתי לעיל, ניתן להבין בדרכים רבות אחרות את דרכי הנהגת ה' בתהליכי הדורות האחרונים.

27 לא הבנתי מדוע הרי"פ מכנה תפיסה זו "תבוסתנות" (הרב פילבר, גאולת ישראל, עמ' 44); לא טענתי שהפינוי מחבל עזה מוכיח שתפיסת אירועי הדורות האחרונים כגאולה בטעות יסודה, אלא עמדתי על הסכנות באמירות דוגמטיות. לדעתי, עצם ההעמדה על כך שהגאולה, בשלב זה, הינה ברית ביטול, יוצרת דרך התמודדות אחרת.

הגיור הרב חיים דרוקמן*, ובכן בוודאי הוא מודע היטב למה שקורה במערך הגיור, ומה דעת ראשיו באשר למציאות הקיימת בעולם הגיור. וכה דבריו:

"כל בתי הדין לגיור רשמית טוענים שהם דורשים גיור שמשמעותו קבלת עול מצוות לכולם, וכל ההבדל בינם לבין העולם החרדי הוא במידת החשדנות ומידת החקירות והדרישות אחרי אותם מתגיירים. אין אנחנו דורשים וחוקרים. זאת המדיניות הרשמית, עיין במאמרו של הרב בס בענין הזה ובמאמרו של הרב רוזן בענין הזה... דא עקא יש בעיה - רוב המתגיירים אינם שומרים תורה ומצוות. כשאתה רואה את התוצאה הזאת במבחן הסטטיסטיקה יש ויכוח אם זה 60% או 70% או 80%, זה לא כל כך משנה. ובגיורים הצבאיים, אני מקוה שאני לא פוגע באף אחד, אני מוכן להמר שזה לא 60% ולא 70% אלא 90% שאינם שומרים תורה ומצוות."

ב. והרי לפניכם דברי הרב ד"ר יהודה ברנדס, שהינו ראש ביהמ"ד 'בית מורשה' והמכון ללימודי יהדות המפעיל את אולפני הגיור. מאמרו מופיע בכתב העת 'אקדמות' כא, אלול תשס"ח, בהוצאת 'בית מורשה', תחת הכותרת "גיורי קריצה":

"גישת הביניים הזאת מוכרת היטב למורים באולפני הגיור ולמתגיירים עצמם. הללו יודעים שבעומדם לפני בית-הדין עליהם להשיב לשאלותיו בדרך שתראה כאילו הם מתכוונים לקיים מצוות ברצינות. בית-הדין מתעלם מן האומדנא דמוכח שרוב רובם של הגרים הללו אינם מתעתדים להצטרף לחברה הדתית ולחיות על-פי אורח חיים של קיום מצוות מלא."

ג. והרי כאן ציטוטים מספר "מגילת גרות" - מסען של מתגיירות (מאת ורד מור, הוצאת ראובן מס, ירושלים תש"ע); בעמ' 168 ב"סוף דבר" כותבת המחברת:

"המצב הגלוי, שרבים מהמתגיירים מודים בו, ובו נעשה הגיור מתוך אינטרסים אזרחיים, חברתיים ותרבותיים, ולא מתוך רצון כן וראשוני להתקרב לדת היהודית, בוודאי מעמיד לפתחם של אנשים הלכתיים בעיה. הם יודעים שהם משתפים פעולה עם הליך בעייתי שיש בו גילויים רבים של אינטרסנטיות, חוסר כנות והסתרת אמת, שהרי, על פי רוב, אין כאן גוים המבקשים להיות יהודים מתוך שאיפה דתית, אלא עולים-מהגרים המבקשים להשתלב בנוחות בקולקטיב היהודי-ישראלי שבמדינת ישראל הדמוקרטית והמודרנית."

ובעמ' 126 תחת הכותרת העמדת פנים, מובאות עדויות של שתי מתגיירות, אנג'לה ואלינה:

"מה אני אגיד לך, אני לא כל כך מרגישה נוח להגיד לך את זה. זו אולי אפילו חוצפה שאני אומרת... אבל ככה הרגשנו. יש כאן המון צביעות... כולנו העמדנו

* כאשר פירש שם בדבריו: "...בתי הדין לגיור אלה, שאני עבדך הנאמן זכיתי לשמש כדיין בחלק מהרכבים האלה, חלק בעצם מסיפורי מה שנקרא הזיופים של הרב דרוקמן קשורים בי, שהרי היתה תקנה של הרב לאו שחייב לשבת בכל הרכב דיין, ואז היו צריכים אותי - אז אני באתי לשבת, אז אני ישבתי בדיונים, אבל לא בהכרח אני תמיד חתמת, ואז חלק מהתיקים - חלק גדול מהתיקים - הוחתמו אחר כך על ידי הרב דרוקמן."

פנים בכיתה כדי למצוא חן בעיני המורים שלנו, והעמדת הפנים נמשכה גם במשפחה שאצלה התארחנו וגם בבית הדין... ברגע שאתה יוצא... אתה טס לחיים הנורמלים שלך. כל התקופה הזאת של הקורס הרגשתי שאני לא יכולה להיות עצמי, זו הרגשה קשה שאתה רוצה להשתחרר ממנה... בקורס היו כל הזמן תלמידים שהיו שואלים כל מיני שאלות, ולהראות את עצמם אקטיביים, זה הכל היה סתם. אני בחרתי לעצמי לשבת בפינה ולא לשאול כל הזמן, כי אני לא יכולה להציג. זה לא אני, אני לא אוהבת צביעות... למעשה אלה שבאו לכאן ויודעים בשביל מה הם באו, ומתכוונים לזה ממש... אפשר לספור אותם באצבעות."

הספר הנ"ל נכתב מתוך ראיונות אישיים עם 23 "מתגיירות" על תהליך גיורן ומה שעבר עליהן, והרגשתן וכוננתן בשעת מעשה ואחריו. לפי כל התיאורים בספר הנ"ל, **רק בחורה אחת, בשם ויקה, שהגיעה לקורס גיור מלכתחילה לשם גרות אמיתית, התגיירה עם קבלת מצוות שלימה.** ארבע מהן מקיימות מצוות כמסורתיות [קיום מצוות חלקי], והשאר פשוט רימו את בית הדין. שתיים חזרו בתשובה בשלב יותר מאוחר, אחרי ה"גרות". **והחמור מכל – שלרובן לא היתה כל כוונה להתגייר – אלא רק לקבל תעודת המרה.** ד. ואלו דבריו של עו"ד הרב שמעון יעקבי, היועץ המשפטי לשיפוט הרבני, בחוות דעתו שהוגשה לבג"ץ "ביטול גיור עקב חוסר כנות בקבלת המצוות" בעמ' 107:

"להלן מסקנות ראשוניות מן הטבלה: ב-13 השנים מתחילת 1996 ועד לסוף 2008, התגרשו 118,521 זוגות, שהם 237,042 גברים ונשים. בתוכם היו 1,313 גרים (328 גברים ו-985 נשים). שיעור הגרים (כולל נשים) מתוך כלל המתגרשים היה איפוא 5.5 פרומיל. **בעת הגירושין, 97.2% מתוך הגרים לא שמרו מצוות.** רק 2.8% של הגרים שמרו מצוות בעת הגירושין.

ה. וכן מעיד הגר"ש שאנן שליט"א אב"ד בת"א: בשנים האחרונות ערכתי כמאה גיטין לגרים, ואף אחד מהם לא היה שומר תורה ומצוות, ולכן כתבנו בגט שלהם "הגר" ולא "בן אברהם אבינו" (דבריו בכנס 'נצח משפחת ישראל' תשס"ט).

ו. בשנת תשמ"ג הקימה הרבנות הראשית 'ועדת בדיקה' שהיו חברים בה הגרי"מ לאו שליט"א רבה של ת"א, והשתתפו בה הגר"ש משאש זצ"ל רבה של ירושלים והגר"מ מלכה זצ"ל רבה של פ"ת. מסקנות הוועדה היו כדלהלן: **"80% מהגרים אינם שומרים כלל מצוות ואפילו אינם מדליקים נרות בערב שבת, והיתר רובם מקיימים איזה מצוות בודדות בלבד... ואלו שהתגירו בבתי דין המיוחדים לגיור מצבם גרוע יותר" (שו"ת 'מגדל צופים' ח"ג סי' לט עמ' יג, דברי הגרי"מ לאו שליט"א להגר"ג צימבליסט שליט"א והגר"ג אקסלרוד שליט"א).**

ז. בהקשר למציאות העגומה הנ"ל, יש לציין את דברי הרב משה ליכטנשטיין, מראשי ישיבת "הר עציון", בשיחתו שהתפרסמה בעלון ישיבת "הר עציון" בדף הקשר 1145:

"חשובה יותר לענייננו היא הקביעה החד-משמעית שאם מדובר בנסיון לגיור מסיבי של רוב הציבור, נוסף על אלו שכבר התגירו, בדומה למדיניות שהרב דרוקמן ותומכיו מציעים, **מדובר בגרות שלא תוכל להכיל בקרבה קבלת מצוות.** עינינו הרואות שרוב רובו של הציבור שהגיע ארצה מחבר העמים אינו חי את חיי מתוך תפיסת עולם דתית, או מנהל אורח חיים דתי. תפיסתו חילונית, משקפת את החברה

הקומוניסטית והאירופאית ממנה הוא בא, ואין להתפלא על כך. הסבירות שיאמץ לפתע תפיסת עולם דתית מתוך שכנוע והכרה דתיים, כאשר הוא בא להתגייר מתוך רצון לחבור לחברה הישראלית שברובה הגדול היא עצמה חילונית, קלושה ביותר. אם רובם של היהודים שעלו מברית המועצות אינם דתיים, מדוע שנצפה שהמצב יהיה שונה אצל הגויים שבאו משם? וכי הם באים מרקע דתי יותר וברגע שיתגיירו יפסיקו לקנות ב'טיב טעם' ויתחילו לפקוד את 'זול למהדרין'? **מן ההכרח, שתנועת גיור מסיבית תהיה בנויה על גיורים ללא קבלת מצוות. יש לומר את הדברים בגלוי, להישיר מבט אל המציאות, ולהבין שטיב הגרות המוצעת היא גרות ללא קבלת מצוות, ולא להתייחס למציאות מדומה."**

ח. לאור כל זה יש להקשיב היטיב לדברי הרב חיים דרוקמן עצמו, בשיעורו לרגל קבלת תואר ד"ר לשם כבוד מאוניברסיטת בר אילן ביום י"א אייר תשע"א, על פעילותו בנושא הגיור:

"חשוב לדעת שבבתי הדין לגיור, כל גיור נעשה ע"פ ההלכה. לגבי הטענה שאדם לא התכוון לכך שהוא רוצה להתגייר ולשמור מצוות, יש דעה בפוסקים שגם לעניין זה דברים שבלב אינם דברים, ולכן לא משנה מה אדם חשב אלא מה הוא אמר (מופיע למשל ב"דעת כהן")..."

אכן יש כאן הודאת בעל דין של הרב דרוקמן עצמו, שאינו מתכחש למציאות העגומה הנ"ל. אך יש לתמוה עליו תמיהה רבתי - איך הביא משו"ת דעת כהן סי' קנג, שנכתב בתר"ע בחפזון מחוסר ספרים כמו שהעיד שם, אך לא הזכיר את התשובה שם סי' קנד שהיא בתרא משנת תרפ"ח, ולא נזכר בה שנכתבה בחיפזון ובחסרון ספרים, **ששם דעתו שבנתגייר שלא לשם שמים ואח"כ לא שמר מצות שאין הגרות חלה, עיי"ש ובסי' קנה דברים כדרבונות נגד הגיורים לשם אישות וכדומה, וק"ו כשאינם שומרים מצוות שנשארו בגויותם, ובענין איסור לפני עיור ממה נפשך. וסיים בסי' קנה: "ואשרי למי שעומד בפרץ לשמור על טהרתן של ישראל, תבוא עליו ברכת טוב".** אניח לקורא לדמיין מה סובר בעולם האמת הרב הראשי הרב קוק זצ"ל, רבם של רבני הציונות הדתית, על הענקת תואר ד"ר כבוד הנ"ל על מעשי גירות שלדעתו אינם חלים: קשה להאריך כאן בריבוי עדויות במסגרת זו, אך חומר רב נאסף על זה בחוברת: **"הגיור הצהל"י והאזרחי - לקט ממצאים חמורים על המתרחש במערכות הגיור הצהל"י והאזרחי",** ירושלים סיון תשע"א.

ב. ובאשר למה שכתב שבתי הדין לגיור נשענים על שו"ת בית יצחק (וי"ד ח"ב סי' ק), שו"ת טוב טעם ודעת (מהדו"ק סי' רל) ושו"ת אחיעזר (ח"ג סי' כו). הנה כל ההיתר שלהם הוא לגייר אף שהמניע הוא לשם אישות [ואף זה רק בנסיבות מסויימות ולא כהיתר גורף] - אך מ"מ מפורש בדבריהם שצריכה הגירות להיות לשם שמים עם קבלת מצוות בלב שלם, והרי כאן אנן סהדי שברובא דרובא אין כוונתם לשם קבלת מצוות ומעמידים פנים, וכמו ששמענו מפי המתגיירות עצמן בעדויות הנ"ל, ולא נאמר בזה דברים שבלב אינם דברים. ועי' בחוות דעת של הרב יעקובי הנ"ל, שהולך ומונה גדולי ישראל מכל החוגים - כולל גדולי רבני הציונות הדתית - שפסלו גיור בלי קבלת מצוות כנה. וגדולי הדור בדורנו ובדורות שלפנינו צווחו ככרוכיא נגד גיורים מפוקפקים אלו.

הא לכם מה שכתב הרב הראשי לישראל הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג זצ"ל בשו"ת היכל יצחק אבן העזר ח"א סימן כא אות ג:

"ודע שאעפ"י שהדין כבר מימי התנאים ז"ל הוא שבדיעבד כולם גרים הם, יש לי חשש רציני בזה"ז, לפי שלפנים בישראל היה העברייך נבזה ונרדף בעמו, וע"כ **כשקיבל עליו גוי יהדות, אעפ"י שהסיבה הראשונה שהניעתו לכך היתה אישות, הרי ידע שיהא מצבו רע מאד בחברה היהודית (ומהחברה הגויית יהא תלוש ונעקר) אם לא יתנהג כתורה, משא"כ בימינו שכ"כ הרבה יש חופשים, ולא רק שאינם מתקשים בגלל זה אלא שעומדים עוד בראש האומה והקהלות, וע"כ יש לחוש שאיננו באמת מקבל עליו לשמור את המצוות, אלא שמשום הסיבה הוא אומר בפיו אבל לבו בל עמו. והריטב"א אומר שאגב אונסו גמר וקיבל, ובימינו י"ל שאגב אונסו הוא אומר מה שאומר אבל למה לו לגמור בדעתו לשמור באמת וד"ל, וע"כ היום האחריות מוטלת ביותר על הרב להתבונן בכל מקרה עד שתתישב דעתו עליו שבני אדם הללו מסתבר שבאמת ישמרו את דת קדשנו".**

והנה דעת הריטב"א ביבמות דף כד ע"ב ד"ה הלכה כדברי האומר שהכותים הם גרים [למ"ד גרי אמת הם] מכיון שאגב אונסייהו גמרו וקיבלו עליהם [עול מצוות] - הא לאו הכי לא הוו גרים עיי"ש. אך כל הסברא הזאת של אגב אונסייהו קיבלו עליהם את המצוות, כתב עליה בדבר אברהם ח"ג סי' כח:

"וזה היה שייך רק בזמניהם בימים מקדם דאכשורי דרי, משא"כ עכשיו שגם אשה זו וגם חלק גדול מהסביבה אינם נוהגים ביהדות, וגם אחר הגירות לא יהא אנוס כלל משום צד לקיים מצות התורה, לא שייך לומר אגב אונסיה גמר ומקבל כיון דבלאו הכי ישיג מאויו... וע"ד מה שיש שכתבו דאין לנו ענין עם מה שחושב בלבו דדברים שבלב לא הוי דברים, זה היה שייך רק בימים מקדם, אבל עכשיו איך נשלה את עצמנו כשאנו יודעים ברוב המקרים באומדנא דמוכח שלא יקיימו אח"כ את המצוות, ואין לבם כלל לזה, ובדאיכא אומדנא דמוכח אף דברים שבלב הוו דברים".

ובימינו כאן בארץ, שאחוז המתגיירים לשם שמים הוא אפסי, בהכרח תהיה הצהרת המתגייר לפני בית הדין מן השפה ולחוץ. כי בלי להתגייר אין יכולים להתחתן עם יהודים, וגם מתגיירים כדי להשתלב בחברה. ואם כן, לא רק שאין אומדנא דמוכח דאגב אונסייהו מקבלי, אלא אדרבא, סופם - שאין מקיימים מצוות - מוכיח על תחילתם שכל גירותם היתה מן השפה ולחוץ [חוץ ממתני מספר, נער יכתבם]. ואסיים בציטוט מתוך דברי ה"מחאה גדולה" של גדולי ישראל על הכשר הגורף לגיורי צה"ל ממוצש"ק פ' יתרו תשע"א:

"ונידון דידן, הכל יודעים שלא היה בכוונת הגוים הללו לקבל על עצמם שום עיקר מעיקרי הדת, לא שבת ולא כשרות ולא טהרת המשפחה, וכל אחד יודע וכמעט יכול לומר בנקיטת חפץ שגויים אלו אין כוונתם לקבל יהדות, וכבר כתב האחיעזר (ח"ג סי' כו אות ד) "היכא שברור הדבר שבודאי יעבור אחרי כן על איסורי תורה, חילול שבת ואכילת טריפות, ואנו יודעים בבירור כוונתו שאינו מתגייר רק לפנים ולבו בל עמו, הרי אומדנא דמוכח שמה שאומר שמקבל עליו המצוות לאו כלום הוא".

הרי גדולי ישראל, ובראשם גדולי הפוסקים בימינו הגרי"ש אלישיב, הגר"ש וואזנר והגר"נ קרליץ, אף הם מצביעים על המצב העגום, וקובעים בצורה ברורה, ע"פ האחיזה, שגיורים הללו אינם תקפים, ואין משען ומשענה להכשיר גיורים הללו על פיו. בברכת התורה,

דויד יצחקי

★ ★ ★

ההוכחות שטרח הרב יצחקי להביא לביסוס טענתו "שרבני וראשי מערך הגיור עצמו מעידים שרובם הגדול של המתגיירים כל קבלתם מן השפה ולחוץ" הן בבחינת "טענו חיטים והשיב לו בשעורים":

א. כל הציטוטים שהביא הרב יצחקי (פרט לדברי הרב דרוקמן שליט"א) נאמרו מפהם של כאלו שאינם קשורים למערך הגיור, ובוודאי שאינם מראשיו.

ב. כל ציטוטיו של הרב יצחקי מתייחסים לעובדה הידועה שרבים מהמתגיירים אינם שומרים מצוות כראוי אחר גיורם; אולם על עובדה מצערת זו אין חולק! בדבריי טענתי שאין זה אומר בהכרח ש"קבלתם היא מן השפה ולחוץ" (כמפורט במאמרי ב'המעין' תשרי תש"ע [ג, א] עמ' 54 ואילך "גר שאינו מקיים מצוות"), וגם דברי הרב דרוקמן המצוטטים אינם כוללים עדות על היות קבלת המצוות של רוב המתגיירים מן השפה ולחוץ. הרב ברנדייס הוא היחיד שמדבריו יש אכן תימוכין לטענת הרב יצחקי, ובכל אופן דבריו לא התיימרו לייצג ואינם מייצגים את עמדת ראשי מערך הגיור ורבניו (בזמנו אף שלחתי למערכת 'אקדמות' תגובה לדבריו, אך המערכת העדיפה משיקוליה שלא לפרסמם).

בברכת התורה,

אליעזר וייל